

РАБОТНА ПОСЕТА
НА ПЕНТАГОН

ДОНАЦИЈА ОД РЕПУБЛИКА
ТУРЦИЈА

АВИОН „EMBRAER
EMB 314 SUPER TUCANO“

„FOCKE-WULF
FW 200 CONDOR“

ШТИТ

Број 180
Октомври 2024

ISSN 1857-6710

9 771857 671002

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

**Припадници од 1.пешадиска бригада на
меѓународната вежба „Saber Junction 24“
во СР Германија**

25 години од формира Југоисточна Ев

Во касарната „Боро Менков“ во Куманово се одржа свеченост по повод одбележување на 25-годишнината од формирањето на Бригадата на Југоисточна Европа – SEEBRIG, еден од најзначајните проекти на Иницијативата за соработка на министрите за одбрана на Југоисточна Европа – SEDM. На свеченоста се обрати министерот за одбрана, Владо Мисајловски, кој изрази благодарност до командантот на SEEBRIG и до сите поранешни команданти, цивилни и воени лица, за континуираната посветеност и придонес кон исполнување на мисијата на Бригадата. „Работејќи за SEEBRIG и истовремено служејќи им на вашите земји и на нашите граѓани, вие само ја потврдивте посветеноста на сите земји членки кон Иницијативата која донесе соработка, донесе дијалог и овозможи создавање на средина во која владее меѓусебна солидарност

и поддршка меѓу државите. Како земја домаќин на SEEBRIG ни претставува задоволство што четири години припадниците на нашите армии заедно работат и придонесуваат за успешна работа на Командата во Куманово“. Министерот Мисајловски во своето обраќање порача дека со оглед на актуелната геополитичка состојба во Европа, загрозената безбедност, бројните форми на хибридни закани, лажни вести, дезинформации, како и научените лекции од минатото, соочувајќи се со КОВИД-кризата и природните катастрофи, треба да се продолжи со зајакнување на одбранбените капацитети, одбранбената билатерална и регионална соработка и дека како држава остануваме фокусирани кон исполнување на втората стратешка цел, полноправно членство во ЕУ. „25-годишнината не е само време за оддавање почит и славење на успехите, туку и можност за пристапување

њето на Бригадата на ропа, SEEBRIG

со подготвеност и решителност кон сите предизвици“, потенцираше министерот Мисајловски. Претседавачот со Секретаријатот на SEDM, Симона Којоцару, во своето обраќање истакна: „Прославувајќи ја својата 25-годишнина, напредокот на SEEBRIG е конкретен доказ за посветеноста на земјите членки на SEDM. Со придонес кон регионалната стабилност и консолидирање на соработката во спроведувањето на операциите за поддршка на мирот, хуманитарната помош и помош при катастрофи, SEEBRIG може да послужи како доказ дека преку соработка на земјите од ЈИЕ и пошироко може да се дојде до резултати“. Командантот на Бригадата, бригадниот генерал Билбил Битри, во своето обраќање истакна: „Уште од своето основање SEEBRIG стана симбол на единство, обединувајќи професионални војски

од земји со различно потекло, култури и истории, но сите беа обединети со заеднички споделени вредности и со заедничка цел – промовирање на воената соработка, гарантирање на сигурноста и безбедноста на нашите народи и придонесување кон мирот и стабилноста во регионот и пошироко“. Командантот Битри додаде дека брзите промени се предизвик и налагаат да продолжиме да се приспособуваме и да се трансформираме, со цел да успееме.

На свеченоста во касарната „Боро Менков“ во Куманово присуствуваа и началникот на Генералштабот на Армијата, генерал-мајор Сашко Лафчиски, заменици-министри за одбрана на Албанија, на Бугарија и на Романија, генерали од земјите членки на SEEBRIG, претставници од военодипломатскиот кор и други високи гости.

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
м-р Иван Атанасоски, полковник

Заменик-претседател на Издавачкиот совет
Тони Јаневски, полковник

Членови на Издавачкиот совет:

Лидија Јанчова-Христова

м-р Здравко Јаковлевски

Билјана Блажеска, полковник

Никола Митровски, полковник

Лилјана Петреска, потполковник

Виолета Костадинова, полковник

Зоран Додевски, полковник во пензија

Билјана Иванова

д-р Жанет Ристоска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеџи

(ликовно-графички и технички уредник)
м-р Ксенија Митева
(лектор)

Печати:

„Фокус принт“ – Скопје

„ШТИТ“
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република Северна
Македонија

Излегува од печат еднаш во
месецо и на web-страницата
на Министерството за
одбрана
<https://mod.gov.mk/штит>

12

Иран - безбедносна закана за Европа

17

Изгубените битки и современата
воена култура

содржина

ШТИТ ■ година XVI ■ број 180 ■ октомври 2024

ИНФО Работна посета на Пентагон.....	6	Вооружување Морнарички ловец-бомбардер на САД, „F/A-18E Super Hornet“.....	32
НАТО Прв Симпозиум на НАТО за вселената во Тулуз, Франција.....	10	Вооружување „JLTV A2“ – заедничко лесно тактичко возило од следната гене рација.....	36
Воена едукација Изгубените битки и современата воена култура.....	16	Вооружување Мобилен радарски електронски воен систем „KORAL II“.....	44
Воена едукација Војувалиште – поле на преживување (2).....	19	Вооружување Самоодна хаубица „JABUZ“ 155 мм.....	47
Глобал Поделба на приватните безбедносни актери (2).....	22	Воени музеи Тајландскиот Кралски музеј на авијацијата.....	50
Низ воената историја Операција „Барбароса“.....	24	Уметниците и војната Норман Персвел Роквел Американскиот „скаут“.....	54
Глобал Перењето пари во еколошкиот криминал.....	26		
Армиски активности	29		

34

Авион
„Embraer EMB 314 Super Tucano“

41

Моќта на „тактичката дремка“

ПИШУВА:

**д-р Жанет
РИСТОВСКА**
Главен и
одговорен
уредник

КОН ОВОЈ БРОЈ

33 години независности

Нашата држава на 8 Септември прослави 33 години од својата независност. Деном на независноста беше прославен гордо и достоинствено. Владата, по повод Деном на независноста, организираше свечена програма под слоганот „Заедно се бориме, заедно ќе успееме!“. Свечената академија се одржа во Скопје, во Македонската филхармонија. Во рамките на свеченоста беше презентиран специјално подготвен приложен видеоспојот од прославата на независноста со архивски материјали од Референдумот во 1991 година. На крајот од свечената програма, со збор се обрати претседателот на Владата, Христијан Мицкоски. Гледајќи го видеоспојот од далечната 1991 се поистовне на значајните настани кои го проследија развојот на нашата држава. Ја видовме радоста и гордостта на македонските граѓани кои на 8 септември 1991 година, корисејќи го правото на самоопределување, ја изразија својата волја и во огромен број го дадоа својот глас за суверена и самостојна македонска држава. Ја видовме гордостта и ентузијазмот на челниците на државата кои прославуваа заедно со граѓаните...

Овој 8 Септември челниците на државата, честитејќи го големиот државен празник, во своите обраќања поистовне на поистовните успеси на државата, но и предвидија на можните предизвици и пречки кои се уште стојат на патот на исполнувањето на определениите стратешки цели, пред сè, зачленувањето во Европската Унија, но и на предизвиците кои може да го попречат и осквернаат демократскиот развој на државата, а кои се йлог на внатрешни и надворешни злонамерници. Претседателката Гордана Сиљановска Давкова во својата честитка по повод 33 години независности на државата йорача „Наша должност е да ги оставиме настрана поделбите и да се споиме околу општо добро и јавниот интерес. Мора да ги вложиме сите наши лични и институционални капацитети за да ја направиме македонската република поистовно место за живеење, што ќе им дава еднакви шанси за напредок на сите нејзини граѓани, република што ќе биде гиржлива кон најдобрите, инклузивна кон различниите, солидарна кон ранливиите и праведна кон сите. Само со европеизација на државата, со владеење на правото и со борба против корупцијата, со функционални институции и со компетитивна економија и систем на заслуги ќе им овозможиме на младите генерации, правото на попрага по среќа да го остварат дома, во заедничката иднина, во која ќе работат, ќе основаат семејства и ќе создаваат иднина. Само така, ќе ја обновиме надежта и ќе го вратиме ентузијазмот од постојаноста на македонската независност“. Во своето обраќање по повод Деном на независноста, премиерот Христијан Мицкоски соопшти десет принципи околу кои треба да се создаде заедничкото и споленост на сите фактори и општествени чинители. Тој поистовне дека мора да се воспостави правда и правна држава, да се йрекине со йартизација во општеството, како и да не се создаваат етнички конфликти и поделби. Деном на независноста свечено го одбележаа и сите припадници кои беа на должност во објектите и единиците на Армијата, но и сите припадници кои се дел од мировните мисии во странство. Министерот за одбрана Мисајловски во својата честитка до вработените во МО и припадниците на Армијата йорача „Денеска го славиме Деном на македонската независност, ги славиме единството, силата и издржливоста кои не дефинираат како народ и како држава. Споени со јасна визија и решителност остануваме посветени на нашите вредности и заложбите за мир, економски напредок и европски поистовне на нашата држава“.

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/штит>

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

zanet.ristovska@mod.gov.mk, stit@mod.gov.mk

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Мобилен радарски електронски воен систем „KORAL II“

Мобилниот радарски електронски воен систем „KORAL II“ е систем кој е приспособен на современите воени барања, обезбедувајќи критична поддршка за спречување на електронските закани и обезбедување супериорност на бојното поле. Системот „KORAL II“ поддржува операции за потиснување на непријателската воздушна одбрана (Suppression of Enemy Air Defence – SEAD), со градење на информативна супериорност и обезбедување брз одговор во предизвикувачка средина. „KORAL II“ се состои од системи за електронска поддршка и од системи за електронски напад. Системот „KORAL II“ се управува од двајца оператори во рамките на Единицата за оперативна контрола (Operation Control Unit – OCU): еден оператор за електронска поддршка за контрола на функциите на откривање, анализа и електронско заштитување (DF) и еден оператор за електронски напад за контрола на функциите на наблудување и распределба на извори. Дополнително, надзорникот во Единицата за оперативна контрола (Operation Control Unit – OCU) се

„KORAL II“ е напреден електронски воен систем развиен од „Aselsan“, водечка турска компанија за одбранбена електроника.

Како надградба на претходниот систем „KORAL“, „KORAL II“ значително е усовршен и дизајниран да го подобри електронското воено дејствување преку супериорни способности за електронско војување, откривање на радарски технологии и нарушување и спречување на комуникациите

грижи за координација на операциите, за комуникација со другите системи „KORAL II“ и за командите. Единицата за оперативна контрола (Operation Control Unit – OCU) вклучува три мултифункционални конзоли за остварување на овие улоги. Единицата за оперативна контрола (Operation Control Unit – OCU) е усогласена со NATO стандарди и исто така поддржува заштита од Nuclear, Biological, and Chemical – NBC (нуклеарни, биолошки и хемиски) закани. „KORAL II“ е интегриран електронски воен систем кој комбинира способности за спречување на сигнали, откривање на радар и електронско војување. Дизајниран е да ги заштити воените средства и операции преку нарушување на комуникацијата на непријателот, радарските системи и други електронски уреди. Системот „KORAL II“ се користи за заштита на воените операции преку нарушување на електронските системи на непријателот, заштита на критични средства и обезбедување на безбедноста на комуникацијата. При електронско војување се употребува

КЛУЧНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА СИСТЕМОТ „KORAL II“ :	
Опсег на фреквенции	„KORAL II“ работи во широк фреквенциски опсег, обично покривајќи од ниски до високи фреквенции. Овој широк спектар му овозможува да таргетира и да открива различни електронски уреди и системи, вклучувајќи комуникациски и радарски фреквенции.
Способности за спречување на сигнали	Системот користи различни техники за спречување на сигнали, вклучувајќи спречување со шум, со широк опсег и други слични начини на спречување на сигнали. Овие техники се дизајнирани да ја нарушат комуникацијата и ефективноста на непријателот, на радарските системи и на други електронски сензори. Системот опремен со предаватели со висок излез, KORAL II обезбедува ефективно спречување на сигнали на големи растојанија и големи површини.
Откривање на радар и електронска поддршка	„KORAL II“ вклучува напредни способности за откривање на радар, што му овозможува да ги идентификува и да ги лоцира непријателските радарски системи и електронски зрачења на сигнали. Мерки за електронска поддршка (Electronic Support Measures – ESM): Системот е опремен со способности за електронска поддршка за откривање и анализа на електронски закани, обезбедувајќи критични информации за тактичките одлуки.
Модуларен и скалабилен дизајн	Модуларниот дизајн на „KORAL II“ овозможува различни конфигурации, врз основа на барањата на мисијата. Овој дизајн, исто така, поддржува идни надградби и технолошки напредоци. Воедно, овозможува употреба на системот во различни временски и метеоролошки услови и ситуации.
Приспособливост во реално време	Динамички одговор: „KORAL II“ има функции за мониторирање во реално време и приспособено спречување на сигнали, што му овозможува да ги приспособи своите параметри динамично, врз основа на откриената закана.
Интеграција и интероперабилност	„KORAL II“ е дизајниран да се интегрира со други електронски воени и одбранбени системи, што ја подобрува вкупната оперативна ефикасност и координација. Системот е компатибилен со различни воени платформи и системи, што овозможува флексибилност во распоредот и операцијата во различни сценарија.
Мобилност и распоредување	Системот може да се монтира на различни платформи, вклучувајќи возила и стационарни инсталации, обезбедувајќи флексибилност во распоредот, врз основа на оперативните потреби.
Контрола и кориснички интерфејс	„KORAL II“ вклучува кориснички „интерфејс“ за лесно управување и конфигурирање на системот. Овој „интерфејс“ овозможува мониторирање на изведбата на системот и приспособување на поставките за спречување на сигнали според потребите.

за неутрализирање на непријателските радарски и комуникациски системи, зголемувајќи ја супериорноста на бојното поле. Системот се користи за заштита на вредни воени средства и инфраструктура од електронски закани и напади. „KORAL II“ се користи во средини за обучување и за симулирање на услови на електронска војна, помагајќи им на воените лица да ги развијат и да ги усовршат своите вештини за противелектронски закани. Модуларниот дизајн овозможува приспособување и надградби, обезбедувајќи долгорочна оперативна релевантност. Способноста на системот динамично да се приспособи на променливата закана осигурува континуирана ефикасност во сложени сценарија. Напредните карактеристики на „KORAL II“ бараат квалификувани оператори и персонал за одржување на ефикасно управување и одржување на системот. Како што напредува технологијата на електронска војна, потребни се континуирани ажурирања и приспособувања за да можесe спортивставуваат на новите електронски закани и против-мерки. Системот е изграден со модуларен дизајн, што овозможува флексибилност и лесно прилагодување на различни потреби. Главните предизвици со кои се соочува овој систем се во неговата комплексност, односно напредните

карактеристики на „KORAL II“ бараат квалификувани оператори и персонал за одржување и за ефикасно управување и одржување на системот и на еволуирачките закани, бидејќи со напредокот на технологијата на електронска војна напредува и ова, потребни се континуирани ажурирања и приспособување за да се спортивставуваат на новите електронски закани и преземање противмерки. Од општите карактеристики на системот „KORAL II“ за електронска поддршка ќе ги споменеме: модуларен дизајн на системот (системот е изграден со модуларен дизајн, што овозможува флексибилност и лесно приспособување на различни потреби; широко фреквенциско и просторно покривање, кое овозможува висока веројатност за пресретнување на сигналите; висока точност на мерење на параметри – прецизно мерење на параметрите во фреквенцискиот домен и времето, вклучувајќи RF, PRI, PW и DOA; работа со традиционални и нови закани (способност да се справи и со традиционалните и со новите сигнали на закани); автоматска идентификација на закани со употреба на внатрешна библиотека за закани за автоматско препознавање на закани.; брз одговор на системот, брзо откривање на закани користејќи широкопојасни

приемници.; оперативност во густа и висока средина, PRF и CW (способност да функционира во густо населени околина и високи пулсни повторувања и континуирани бранови); прецизно насочување на антени со употреба на методи на споредба на амплитуди и ротирачки антени за точно определување на правецот; поправка на позиција со висок CEP, што овозможува прецизно одредување на позицијата, користејќи мулти платформи. Од општите карактеристики на системот за електронски напад „KORAL II“ ќе ги издвоиме следниве: интегриран дигитален приемник, генератор на техники и дигитална RF-меморија; брзо насочување на зракот преку систем на фазирана антена; висока излезна моќност; широк опсег на фреквенции и просторно покривање; висока точност во мерењето на параметрите; обработка на традиционални и нови закани; автоматско нарушување на закани, користејќи внатрешна библиотека на техники; симултано применување на повеќе техники за нарушување на комуникациите; брз одговор на системот и нарушување на комуникациите, користејќи брзо насочување на зракот со фазирани антени.

м-р Реџеп Мустафовски

